

Το Αδρανές Γυναικείο Δυναμικό της Κύπρου στο Κατώφλι του 2000

Προοπτικές και Δυνατότητες Αξιοποίησής του

**ΤΟ ΑΔΡΑΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΗΣ
ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ ΤΟΥ 2000**

Προοπτικές και δυνατότητες αξιοποίησής του

**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΑΡΧΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΥΠΡΟΥ**

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2000

ΣΥΝΟΨΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η κυπριακή οικονομία, παρόλη την ανοδική πορεία που ακολούθησε τα τελευταία χρόνια, εξακολουθεί να παρουσιάζει προβλήματα ανταγωνιστικότητας σε σχέση με άλλες χώρες. Η πορεία της Κύπρου προς την Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργεί μεγαλύτερη ανάγκη για αξιοποίηση των πόρων της οικονομίας και βελτίωση της παραγωγικότητας και της ποιότητας των προϊόντων και υπηρεσιών της.

Για το σκοπό αυτό χρειάζεται να μεγιστοποιηθεί η οικονομική συμμετοχή κάθε ατόμου και ειδικά των γυναικών. Παρόλο ότι έχει βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια η θέση της γυναίκας στην αγορά εργασίας της Κύπρου, εξακολουθούν να υπάρχουν σε σημαντικό αριθμό οικονομικά αδρανείς γυναίκες οι οποίες θα μπορούσαν να ενεργοποιηθούν κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, και να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.

Σκοπός της μελέτης

Ο αντικειμενικός σκοπός της μελέτης αυτής είναι η διερεύνηση της σκοπιμότητας και της δυνατότητας προσέλκυσης οικονομικά αδρανών γυναικών στην αγορά εργασίας κυρίως μέσω δραστηριοτήτων κατάρτισης.

Μεθοδολογία

Για την εξέταση του θέματος της προσέλκυσης γυναικείου δυναμικού στην αγορά εργασίας εξετάστηκαν διαχρονικά στοιχεία σε σχέση με την απασχόληση, την ανεργία καθώς και άλλα στοιχεία που αφορούν το γυναικείο δυναμικό. Επίσης έγινε συγκριτική παράθεση των στοιχείων αυτών με αντίστοιχα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Διαπιστώσεις και συμπεράσματα

Οι πιο κύριες διαπιστώσεις και συμπεράσματα που προκύπτουν από τη μελέτη, παρατίθενται στη συνέχεια.

Διαπιστώσεις και συμπεράσματα για τη συμμετοχή των γυναικών στον πληθυσμό και στην αγορά εργασίας

- (i) Το ποσοστό των γυναικών στο σύνολο του πληθυσμού ήταν το 1998, 50,1%, ενώ το ποσοστό απασχολούμενων γυναικών στο σύνολο του γυναικείου οικονομικά ενεργού πληθυσμού έφθασε το 95,7%.
- (ii) Ένας άλλος σημαντικός δείκτης, το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, ήταν το 1998 54,6% και ήταν σχετικά μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που ήταν 58,1%.
- (iii) Σημαντικός αριθμός γυναικών απασχολείται στις επαγγελματικές κατηγορίες του Δακτυλογράφου, Γραφέα, Ταμιά και των υπαλλήλων Υπηρεσιών και Πωλητών. Επίσης υψηλά ποσοστά απασχόλησης γυναικών παρουσιάζονται στους τομείς των Ξενοδοχείων/Εστιατορίων και της Γεωργίας.

Διαπιστώσεις και συμπεράσματα για το εκπαιδευτικό επίπεδο και την κατάρτιση των απασχολούμενων γυναικών

- (i) Το 1997 το 46% των απασχολούμενων γυναικών στην Κύπρο είχαν εκπαιδευτικό επίπεδο Μέσης Εκπαίδευσης και το 27% ήταν απόφοιτες Ανωτέρας/Ανωτάτης εκπαίδευσης. Τα ποσοστά αυτά συγκρίνονται πολύ ευνοϊκά με τα αντίστοιχα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σημειώνεται δε ότι η Κύπρος είχε ποσοστό 26% με στοιχειώδη μόρφωση ενώ στην Ευρωπαϊκή Ένωση το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 33%.
- (ii) Το ποσοστό συμμετοχής γυναικών στην Κύπρο σε προγράμματα συνεχούς κατάρτισης της ΑνΑΔ, βρίσκεται περίπου στα ίδια επίπεδα με το αντίστοιχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης καθόλη τη διάρκεια της εργάσιμης ηλικίας, αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την απασχολησιμότητα των γυναικών, ιδιαίτερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρά στην Κύπρο.

Διαπιστώσεις και συμπεράσματα σε σχέση με την ανεργία των γυναικών

- (i) Η ανεργία των γυναικών στην Κύπρο είναι μεγαλύτερη από αυτή των ανδρών. Σε σχέση όμως με την ανεργία των γυναικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία είναι υπερδιπλάσια, συγκρίνεται πολύ ευνοϊκά.
- (ii) Ο μεγαλύτερος αριθμός ανέργων γυναικών συγκεντρώνεται στην ομάδα ηλικίας 30-49 χρονών.
- (iii) Τα ποσοστά ανέργων γυναικών με επίπεδο μόρφωσης Μέσης και Ανωτάτης εκπαίδευσης είναι πολύ πιο ψηλά από τα αντίστοιχα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε αντίθεση με το ποσοστό ανέργων γυναικών στοιχειώδους εκπαίδευσης που είναι αρκετά πιο χαμηλό.
- (iv) Πιο πολλές άνεργες γυναίκες παρουσιάζονται στους τομείς των Υπηρεσιών και της Μεταποίησης. Όσον αφορά επαγγελματική κατηγορία περισσότερες άνεργες υπάρχουν στα επαγγέλματα μικρής εξειδίκευσης.

Διαπιστώσεις και συμπεράσματα για το οικονομικά αδρανές γυναικείο δυναμικό

- (i) Το οικονομικά αδρανές γυναικείο δυναμικό το 1998, ήταν 45,4% στο σύνολο του γυναικείου πληθυσμού ή 97.500 γυναίκες με ηλικία 15-64 χρονών. Με εξαίρεση τις μαθήτριες και τις φοιτήτριες ο αριθμός των οικονομικά αδρανών γυναικών εκτιμάται σε 72.200 γυναίκες.
- (ii) Το μεγαλύτερο ποσοστό οικονομικά αδρανών γυναικών, εξαιρουμένων των μαθητριών και φοιτητριών, εντοπίζεται στις ηλικίες πέραν των 25 ετών και αυξάνει ανάλογα με την αύξηση της ηλικίας.
- (iii) Τα βασικά χαρακτηριστικά των οικονομικά αδρανών γυναικών είναι γυναίκες παντρεμένες, με 2 ή 3 παιδιά, προερχόμενες από αστικές περιοχές και με μόρφωση κυρίως δημοτικού ή και Λυκείου. Σημαντικό ποσοστό απ' αυτές

είχαν προηγούμενη εργασιακή πείρα, ενώ σχετικά μικρό ποσοστό απ' αυτές συμμετείχαν σε δραστηριότητες κατάρτισης.

- (iv) Οι πιο σημαντικοί λόγοι οι οποίοι αποτελούν εμπόδιο στην απασχόληση των γυναικών, είναι:
- Φροντίδα των παιδιών και του νοικοκυριού
  - Χαμηλοί μισθοί και μεγάλη απόσταση εργασίας-κατοικίας
  - Έλλειψη επαγγελματικών προσόντων

Διαπιστώσεις και συμπεράσματα για τις μορφές και τους όρους απασχόλησης γυναικών

- (i) Το ποσοστό μερικής απασχόλησης γυναικών στην Κύπρο είναι πολύ χαμηλό, συγκρινόμενο με τα δεδομένα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ήταν 7,1% το 1995.
- (ii) Η ισομισθία ανδρών και γυναικών δεν έχει εφαρμοσθεί καθολικά, παρά τη νομοθετική ρύθμιση. Το επίπεδο απολαβών των γυναικών έχει βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια, παραμένει όμως χαμηλότερο από αυτό των ανδρών κατά 34,5%.

Διαπιστώσεις και συμπεράσματα για την πολιτική και τα σχέδια για τη γυναίκα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εισάξει από καιρό σημαντική νομοθεσία και άλλες ρυθμίσεις σε σχέση με την ισομεταχείριση της γυναίκας στην οικονομική και κοινωνική ζωή.

Παρά το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στην Κύπρο, στον τομέα αυτό, υπάρχουν ακόμα αρκετά περιθώρια βελτίωσης. Για την περαιτέρω βελτίωση και εναρμόνιση με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο στον τομέα αυτό, έχουν περιληφθεί σειρά μέτρων στο νέο Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 1999-2003.

Εισηγήσεις

Οι εισηγήσεις που προτείνονται αναμένεται ότι θα συμβάλουν στη μεγαλύτερη αξιοποίηση του αδρανούς γυναικείου δυναμικού. Ταξινομούνται δε σε **τρεις κατηγορίες**:

- Εισηγήσεις που αφορούν τη διαμόρφωση πολιτικής και του γενικότερου θεσμικού πλαισίου.
- Εισηγήσεις σε σχέση με την ενημέρωση των γυναικών.
- Εισηγήσεις για την εφαρμογή δράσεων που αναμένεται να διευκολύνουν την ένταξη πρόσθετου γυναικείου δυναμικού στην αγορά εργασίας.

Εισηγήσεις που αφορούν τη διαμόρφωση πολιτικής και του γενικότερου θεσμικού πλαισίου

- (i) Προτείνεται η επεξεργασία με τη συνεργασία όλων των αρμοδίων φορέων, Υπουργείων και κοινωνικών εταίρων, **Σχεδίου Δράσης ρύθμισης του θεσμικού πλαισίου εργασίας με καθορισμένο χρονικό ορίζοντα**. Στα πλαίσια της εισήγησης αυτής αναμένεται να εξεταστούν παράγοντες που καθορίζουν το **θεσμικό πλαίσιο της αγοράς εργασίας** (π.χ. ωράριο, συγκοινωνία, επίπεδα μισθών για συγκεκριμένα επαγγέλματα, υποδομή φροντίδας παιδιών).
- (ii) **Επιτάχυνση** της διαδικασίας **εναρμόνισης** με το κοινοτικό κεκτημένο στα θέματα που **αφορούν την απασχόληση των γυναικών**.
- (iii) **Προώθηση** της **συμμετοχής σε Κοινοτικά Προγράμματα** που αφορούν κυρίως την **απασχόληση των γυναικών**.
- (iv) Προώθηση **πολιτικών φιλικών προς την οικογένεια** για την επίτευξη συμβατότητας μεταξύ εργασίας της γυναίκας και της οικογενειακής ζωής.

Εισηγήσεις σε σχέση με την ενημέρωση των γυναικών

- (i) Ενίσχυση του **επαγγελματικού προσανατολισμού** από τους αρμόδιους φορείς, που απευθύνεται σε μαθήτριες, φοιτήτριες και **ομάδες γυναικών που επιθυμούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.**

Στα πλαίσια της προσπάθειας αυτής τα υπάρχοντα στοιχεία και πληροφορίες που προκύπτουν από σχετικές εργασίες και μελέτες της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού είναι στη διάθεση των Υπηρεσιών/Οργανισμών που εμπλέκονται σε θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού.

Εισηγήσεις για εφαρμογή δράσεων ένταξης πρόσθετων γυναικών στην αγορά εργασίας

- (i) Εξέταση της δυνατότητας από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τη δημιουργία **ειδικού πιλοτικού σχεδίου αυτοεργοδότησης γυναικών** στα πρότυπα παρόμοιων σχεδίων που λειτουργούν κάτω από το ίδιο Υπουργείο.
- (ii) Εξέταση από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων της δυνατότητας εφαρμογής **πιλοτικού προγράμματος προσέλκυσης αδρανών γυναικών** οι οποίες διέκοψαν την εργασία τους και τώρα επιθυμούν να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας.
- (iii) Εφαρμογή **ειδικών προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αδρανών γυναικών** σε τομείς και θέματα στα οποία εντοπίζονται ανάγκες και περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης γυναικών.
- (iv) **Δημιουργία προϋποθέσεων για απόκτηση αναγνωρισμένων επαγγελματικών προσόντων**, η οποία αναμένεται να ενεργήσει καταλυτικά προς την πλευρά τόσο των νέων γυναικών όσο και προς την κατεύθυνση γυναικών που επιθυμούν να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας.